

مجله مطالعات کتابداری و علم اطلاعات
دانشگاه شهید چمران اهواز، بهار و تابستان ۱۳۹۲
شماره پیاپی ۱۱، صص: ۳۶-۱۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۰۳/۱۶
تاریخ بررسی مقاله: ۱۳۹۲/۰۴/۱۲
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۰۶/۲۰

بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران

آتوسا آبیاری^۱

دکتر زاهد بیگدلی^۲

چکیده

هدف: پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز پرداخته است.

روش شناسی: روش پژوهش پیمایشی و از نوع توصیفی است. جامعه پژوهش کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران می‌باشند که از بین آنها ۳۳۵ نفر به عنوان نمونه صورت تصادفی انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات از دو پرسشنامه طراحی شده مبتنی بر استاندارد قابلیت‌های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی و مقیاس اضطراب کتابخانه‌ای باستیک، استفاده شد.

یافته‌ها: وضعیت سواد اطلاعاتی جامعه پژوهش در حد مطلوبی نشان داده شد. میزان اضطراب کتابخانه‌ای در جامعه پژوهش کمتر از حد متوسط بود. اضطراب کتابخانه‌ای به صورت معناداری در دانشجویان زن نسبت به مرد ($p < 0/02$) و دانشجویان کارشناسی ارشد نسبت به دکترا بالاتر بود ($p < 0/001$). در عین حال، سواد اطلاعاتی به‌طور معناداری در دانشجویان دکترا نسبت به دانشجویان کارشناسی ارشد بالاتر نشان داده شد ($p < 0/01$).

نتیجه‌گیری: بین اضطراب کتابخانه‌ای و مهارت استفاده از رایانه رابطه‌ای منفی و معنادار وجود داشت؛ اما، بین سطح سواد اطلاعاتی و میزان مهارت در استفاده از رایانه و زبان انگلیسی، رابطه مثبت و معنادار بود. سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای، رابطه معنادار و منفی داشتند.

کلید واژه‌ها: سواد اطلاعاتی، اضطراب کتابخانه‌ای، کتابخانه‌های دانشگاهی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی

۱. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی. پست الکترونیکی: atoosa.abiyari@gmail.com

۲. استاد علم اطلاعات و دانش شناسی. دانشگاه شهید چمران اهواز. پست الکترونیکی:

bigdeli.zahed@yahoo.co.in

مقدمه

در حال حاضر تمام کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، به گونه‌ای مسئولیت آموزش و تقویت سواد اطلاعاتی در جامعه‌ی تحت پوشش خود را بر عهده دارند. کتابخانه‌های دانشگاهی در کنار نظام آموزشی دانشگاه‌ها تأثیر به‌سزایی در آموزش سواد اطلاعاتی به دانشجویان دارند. دانشجویان در هنگام استفاده از کتابخانه انتظار دارند به منابعی دست یابند که نیاز اطلاعاتی آنان را برآورده سازد، اما در این فرایند عواملی وجود دارند که بر کیفیت و شیوه‌ی استفاده از کتابخانه و منابع آن توسط دانشجویان اثر می‌گذارند. بسیاری از دانشجویان حتی هنگامی که با اشتیاق فراوان شروع به جست‌وجوی اطلاعات می‌کنند، پس از مدت کوتاهی درباره چگونگی ادامه‌ی کار، گیج و مرد می‌شوند و در بسیاری از موارد خیلی زود از ادامه جستجو صرف نظر می‌کنند. در سال ۱۹۸۶ کنستانتس ملون^۱، این عدم احساس راحتی و تشویش تجربه شده توسط دانشجویان در هنگام استفاده از کتابخانه را اضطراب کتابخانه‌ای^۲ نامید (جیاو و آنوگبوزی^۳، ۱۹۹۹).

از سویی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان در شیوه‌ی استفاده‌ی آن‌ها از کتابخانه و منابع موجود در آن مؤثر بوده و از سوی دیگر، وجود پدیده‌ای به نام اضطراب کتابخانه‌ای باعث عدم استفاده‌ی شایسته از کتابخانه‌ها شده است و در روند انجام پژوهش‌های کتابخانه‌ای اختلال ایجاد کرده است. مطالعه ملون (۱۹۸۶) نشان داد حداقل ۷۵ درصد دانشجویان کارشناسی هنگامی که برای اولین بار به انجام پژوهش در کتابخانه نیاز پیدا می‌کنند، اشکالی از اضطراب کتابخانه‌ای را تجربه می‌کنند. دانشجویانی که اضطراب کتابخانه دارند، هنگام شروع به جستجوی اطلاعاتی که مستلزم استفاده از کتابخانه می‌باشد، نوعی از اضطراب را نشان می‌دهند که خود را به صورت حس عدم توانایی نمایان می‌سازد. این عدم توانایی، ناشی از ناتوانی در راهبری^۴ (در استفاده از کتابخانه) و احساس حقارت هنگام مقایسه مهارت‌های کتابخانه‌ای خود با مهارت‌های کتابخانه‌ای سایر دانشجویان است. دانشجویانی که اضطراب کتابخانه دارند، قادر به تصمیم‌گیری در مورد شروع جستجوی مرجع و یافتن منابع مورد نیاز خود در کتابخانه نبوده و به دلیل ترس از آشکار شدن

1 - C. Mellon

2 - Library Anxiety

3 - Jiao & Onwuegbuzie

4 - Navigate

ناتوانی خود، در پرسیدن و درخواست کمک از کتابداران مرددند، در حالی که این امر می‌تواند از شدت اضطراب آن‌ها کاسته و مهارت‌های آن‌ها را بهبود بخشد.

با توجه به این که دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی بیش از سایر دوره‌ها به منابع اطلاعاتی نیازمند هستند و ملزم به ارائه‌ی طرح و رساله‌های پژوهشی می‌باشند، بررسی موانع دستیابی به هنگام و آسان به اطلاعات برای این گروه ضروری است. سنجش میزان سواد اطلاعاتی در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی از یک سو و سنجش میزان اضطراب کتابخانه‌ای در بین آنان از سوی دیگر منجر به تشخیص و شناسایی عواملی خواهد شد که ممکن است عامل یا مانع دسترسی هرچه بیشتر این گروه به اطلاعات شود. از آنجایی که هر دو مقوله‌ی سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای نقش مهمی در دستیابی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای دارند، این امکان وجود دارد که این دو مفهوم در برخی موارد با یکدیگر مرتبط باشند.

هدف اصلی پژوهش حاضر «بررسی رابطه‌ی بین سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز» است. پژوهش حاضر بر آن است تا با ارزیابی مهارت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان و میزان سطح اضطراب کتابخانه‌ای در بین آنان به بررسی رابطه بین این دو مقوله بپردازد. نتایج حاصل از این پژوهش از آن جهت حائز اهمیت است که می‌تواند راهکارهایی برای بهینه‌سازی دستیابی دانشجویان مورد مطالعه به اطلاعات مورد نیازشان پیشنهاد نماید. همچنین آگاهی از وضعیت سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای در بین دانشجویان، به مسئولین دانشگاه، کتابداران و اعضای هیأت‌علمی کمک خواهد کرد تا از وضعیت کنونی دانشجویان آگاه شده و امکانات لازم جهت استفاده‌ی مطلوب از کتابخانه و منابع اطلاعاتی موجود در آن را فراهم کنند.

پرسش‌های پژوهش

- ۱- سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز به چه میزان است؟
- ۲- میزان اضطراب کتابخانه‌ای در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز به چه میزان است؟

- ۳- آیا میان سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز و میزان اضطراب کتابخانه‌ای آنان، رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۴- آیا بین سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز و میزان مهارت‌های استفاده از رایانه و زبان انگلیسی آنان رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۵- آیا بین میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز و میزان مهارت‌های استفاده از رایانه و زبان انگلیسی آنان رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۶- آیا میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی مرد و زن، کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه شهید چمران اهواز از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

جهت انجام پژوهش حاضر پیشینه‌های مربوط به دو حوزه‌ی موضوعی سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای مطالعه شدند.

جیائو، آنوگوزی و لیختن اشتاین^۱ (۱۹۹۶) به این نتیجه رسیدند که افرادی که زبان انگلیسی زبان غیربومی آنهاست و کسانی که به طور مکرر به کتابخانه مراجعه نمی‌کنند بیشترین سطح اضطراب کتابخانه‌ای را تجربه می‌کنند.

بتل^۲ (۲۰۰۴) طی انجام پایان نامه دکترای خود دو گروه از دانشجویان را انتخاب کرد و اضطراب کلی هر دو گروه را توسط مقیاس اضطراب کتابخانه‌ای و مقیاس اضطراب شخصیتی اسپیلبرگ^۳ مورد سنجش قرار داد. سپس به هر دو گروه موضوعاتی داده شد که طی آن دو گروه مجبور به استفاده از منابع کتابخانه‌ای بودند. اما تنها برای یکی از گروه‌ها کلاس‌های آموزش کتابخانه برگزار گردید و گروه دیگر هیچ نوع آموزش رسمی را دریافت نکردند. سپس مجدداً اضطراب هر دو گروه مورد سنجش قرار گرفت. نتایج نشان داد که سواد اطلاعاتی با کاهش

1 - Lichtenstein

2 - Battle

3 - Spielberger's State-Trait Anxiety Inventory (STAI)

اضطراب کتابخانه‌ای در میان دانشجویان رابطه مثبت و معناداری داشت. پرین^۱، حسین^۲ و کامینگ^۳ (۲۰۰۸) دریافتند که گنجاندن آموزش‌های سواد اطلاعاتی در برنامه‌های درسی پرستاران دانشگاه کویزلند، جهت ارتقاء کیفیت دانش فارغ‌التحصیلان سودمند است. کروبیلی، مالیاری و کریستودولو^۴ (۲۰۰۹) نشان دادند که درصد قابل توجهی از دانشجویانی که تکالیف نیمسال تحصیلی خود را به اتمام نرسانده بودند، به اندازه کافی با منابع موجود در کتابخانه آشنا نبوده‌اند و به دوره‌های سواد اطلاعاتی یا سمینارهای کتابخانه‌ای توجهی نداشته‌اند.

در ایران، جوکار و طاهریان (۱۳۸۷) دریافتند که میانگین کلی اضطراب در بین دانشجویان ۲/۹۳ (متوسط) می‌باشد. همچنین میانگین اضطراب کتابخانه‌ای در زنان و مردان و نیز افرادی که قبل از ورود به دانشگاه از کتابخانه استفاده می‌کرده‌اند و آنهایی که استفاده نمی‌کرده‌اند اختلاف معناداری وجود نداشت، اما میانگین اضطراب کتابخانه‌ای به صورت معناداری در دانشجویان رشته کتابداری نسبت به دانشجویان غیر کتابداری و دانشجویان کارشناسی ارشد نسبت به دانشجویان کارشناسی بالاتر بود.

رضوان، کوکی و بیگدلی (۱۳۸۸) به این نتیجه رسیدند که سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان مشتمل بر مهارت‌های درک صحیح نیاز اطلاعاتی‌شان در سطحی مطلوب، راهبردهای جستجوی اطلاعات به صورت چاپی در سطحی متوسط، راهبردهای جستجوی اطلاعات به صورت چاپی در سطحی متوسط، راهبردهای جستجوی اطلاعات به صورت الکترونیکی در سطحی نامطلوب، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته در سطحی نامطلوب قرار دارد. پندپذیر و سهرابی (۱۳۸۹) نشان دادند که مهارت دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در درک درست نیاز اطلاعاتی، در راهبردهای جستجوی اطلاعات، در ترکیب اطلاعات جدید با دانسته‌های قبلی خود و از لحاظ ارزیابی نتیجه فرآیند جست و جو در رابطه با رفع نیاز اطلاعاتی‌شان در حد مطلوبی است. در نهایت، نتایج کلی پژوهش وضعیت سواد اطلاعاتی را با میانگین ۳/۳۷ بالاتر از حد متوسط نشان داد.

1 - Perrine

2 - Hossain

3 - Cumming

4 - Korobili, Malliari & Christodoulou

حریری و نعمتی لقمجانی (۱۳۸۹) به این نتیجه رسیدند اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشکده علوم توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران در حد متوسط بود. همچنین میانگین اضطراب کتابخانه‌ای در کلیه مقیاس‌های فرعی موانع کارکنان، موانع عاطفی، دانش کتابخانه‌ای، راحتی در کتابخانه و موانع مکانیکی نیز در حد متوسط بود، با این تفاوت که در مقیاس فرعی موانع مکانیکی، سطح اضطراب در طیف بالای حد متوسط قرار دارد. یافته‌های پژوهش تفاوت معنی‌داری در اضطراب کتابخانه‌ای بر حسب مقطع و پایه تحصیلی نشان نداد، تنها در مقیاس فرعی موانع مکانیکی، مردان به نحو معنی‌داری نسبت به زنان اضطراب کتابخانه‌ای بیشتری داشتند.

به طور کلی از مرور پیشینه‌ها می‌توان نتیجه گرفت که تاکنون پژوهش‌های بسیاری در رابطه با سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان و سنجش اضطراب کتابخانه‌ای در بین دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی، به طور جداگانه و مستقل انجام شده‌است. بر اساس یافته‌های این پژوهش‌ها می‌توان دریافت که سواد اطلاعاتی افراد بر میزان اضطراب کتابخانه‌ای آنها تأثیرگذار می‌باشد. البته این رابطه دوسویه بوده و متقابلاً اضطراب کتابخانه‌ای نیز در اکثر پژوهش‌ها به عنوان عامل مختل‌کننده‌ی سواد اطلاعاتی دانشجویان شناخته شده‌است. اما آنچه که از مرور پیشینه‌های جمع‌آوری شده می‌توان دریافت این است که تاکنون پژوهشی که مستقلاً و یکجا به سنجش هر یک از متغیرهای سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی پرداخته و رابطه این دو را نیز مطالعه کند صورت نگرفته‌است. فقدان چنین پژوهشی انجام پژوهش حاضر را توجیه خواهد کرد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی است که به روش پیمایشی انجام شده‌است. جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران بود، که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای ۳۳۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند.

در این پژوهش جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ای شامل ۳ بخش استفاده شد. بخش نخست این پرسشنامه مشتمل بر اطلاعات جمعیت‌شناختی بود. بخش دوم پرسش‌های مربوط به سنجش سواد اطلاعاتی مبتنی بر «استاندارد قابلیت‌های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی» (۲۰۰۰)

بود. بخش سوم پرسشنامه پژوهش حاضر، نیز بر اساس "پرسشنامه اضطراب کتابخانه‌ای" باستیک (۱۹۹۲) تدوین شده است. جهت سنجش روایی ابزار اندازه‌گیری از روایی صوری ۱ استفاده شد. به این ترتیب که پرسشنامه در اختیار ۵ نفر از استادان گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی قرار گرفت. پایایی هر دو پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ سنجیده شد که ضریب به دست آمده برای پرسشنامه سواد اطلاعاتی برابر ۰/۸۵ و ضریب پایایی برای پرسشنامه اضطراب کتابخانه‌ای برابر ۰/۹۰ بود.

یافته‌های پژوهش

در مجموع از ۳۵۰ پرسشنامه پخش شده، ۲۶۹ پرسشنامه توسط دانشجویان بازگردانده شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که نتایج آن در زیر بیان می‌شود. ۶۱ درصد از پاسخ‌دهندگان را مردان و ۳۹ درصد از افراد را زنان تشکیل دادند. حدود ۸۷ درصد شرکت‌کنندگان در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۳ درصد در مقطع دکتری به تحصیل اشتغال داشتند. از کل دانشجویان شرکت کننده در پژوهش، ۴۴/۲ درصد علوم انسانی، ۲۱/۲ درصد در رشته‌های علوم پایه، ۱۷/۵ درصد در رشته‌های فنی و مهندسی، ۷/۴ درصد در رشته‌های دامپزشکی و ۹/۷ درصد در رشته‌های کشاورزی مشغول به تحصیل بودند.

سطح سواد اطلاعاتی

همانطور که از جدول ۱ برمی‌آید، میانگین و انحراف معیار نمره‌ی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در سطح سواد اطلاعاتی به ترتیب ۱۰۰/۱۰ و ۱۱/۹۹ می‌باشند. همچنین کمترین و بیشترین نمره‌ی کسب شده به ترتیب برابر ۵۹ و ۱۳۲ می‌باشد.

جدول ۱: وضعیت سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی

شاخص‌های آماری متغیر	تعداد ماده	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
سطح سواد اطلاعاتی	۲۸	۱۰۰/۱۰	۱۱/۹۹	۵۹	۱۳۲

پس از محاسبه‌ی شاخص‌های توصیفی (میانگین، انحراف‌معیار، کمترین و بیشترین)، از آزمون t تک گروهی برای مقایسه‌ی میانگین به دست آمده از نمره‌های سواد اطلاعاتی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی با توجه به میانگین فرضی آنان استفاده شد که نتایج در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲- نتایج آزمون t تک گروهی برای مقایسه میانگین به دست آمده از نمره‌های سواد اطلاعاتی

متغیر	میانگین فرضی	میانگین	t	درجه‌ی آزادی (df)	سطح معنی‌داری (sig)
سطح سواد اطلاعاتی	۸۴	۱۰۰/۱۰	۲۲/۰۲	۲۶۸	۰/۰۱

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، سطح آماری متناظر با آماره‌ی t برای مقایسه‌ی میانگین به دست آمده از نمره سطح سواد اطلاعاتی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی با توجه به میانگین فرضی آنان برابر ۰/۰۱ می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت که این مقدار از میانگین فرض شده بیشتر است و تفاوت معنی‌داری بین میانگین به دست آمده از نمره‌ی سواد اطلاعاتی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و میانگین فرضی آنان وجود دارد.

میزان اضطراب کتابخانه‌ای

همان طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف استاندارد نمره‌ی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در اضطراب کتابخانه‌ای به ترتیب ۶۸/۴۸ و ۱۰/۸۵ و کمترین و بیشترین نمره‌ی کسب شده به ترتیب برابر ۳۶ و ۱۰۳ بود.

جدول ۳: میانگین، انحراف‌معیار، کمترین و بیشترین نمره‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی در میزان اضطراب کتابخانه‌ای

متغیر	شاخص‌های آماری	تعداد ماده	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
میزان اضطراب کتابخانه‌ای	۲۹	۶۸/۴۸	۱۰/۸۵	۳۶	۱۰۳	

پس از محاسبه شاخص‌های توصیفی (میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین)، از آزمون t تک گروهی برای مقایسه‌ی میانگین به دست آمده از نمره‌ی اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان تحصیلات تکمیلی با توجه به میانگین فرضی آنان استفاده شد که نتایج در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴: نتایج آزمون t تک گروهی برای مقایسه میانگین نمره‌های میزان اضطراب کتابخانه‌ای

متغیر	میانگین فرضی	میانگین	t	درجه‌ی آزادی	سطح معنی داری
میزان اضطراب کتابخانه‌ای	۷۲/۵	۶۸/۴۸	۶/۰۷	۲۶۸	* ۰/۰۱

همان‌گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، سطح آماری متناظر با آماره t برای مقایسه‌ی میانگین به دست آمده از نمره‌ی میزان اضطراب کتابخانه‌ای برابر ۰/۰۱ می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت که این مقدار از میانگین فرضی کمتر است و در میزان اضطراب کتابخانه‌ای تفاوت معنی‌داری بین میانگین به دست آمده از نمره‌های کسب شده در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و میانگین فرضی آنان وجود دارد.

رابطه میان سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای

در پاسخ به سؤال رابطه‌ی سواد اطلاعاتی دانشجویان با میزان اضطراب کتابخانه‌ای آنان جدول ۵ ضرایب همبستگی ساده سواد اطلاعاتی دانشجویان با میزان اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران را نشان می‌دهد.

جدول ۵- ضریب همبستگی ساده بین سواد اطلاعاتی دانشجویان

با میزان اضطراب کتابخانه‌ای آنان

اضطراب کتابخانه‌ای	متغیر ملاک
	متغیر پیش‌بین
	سطح سواد اطلاعاتی
	** ۰/۲۵ -

** ۰/۰۱ p

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، بین سطح سواد اطلاعاتی با اضطراب کتابخانه‌ای رابطه‌ی منفی معنی‌داری وجود دارد (معنی‌داری ضرایب داخل جدول نیز در سطوح $p < 0/01$ و $p < 0/05$ مشخص شده‌اند).

رابطه بین سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای با میزان مهارت‌های استفاده از کامپیوتر و زبان انگلیسی

جدول ۶ ضرایب همبستگی ساده بین سواد اطلاعاتی دانشجویان و میزان اضطراب کتابخانه‌ای آنان با میزان مهارت‌های استفاده از کامپیوتر و زبان انگلیسی را نشان می‌دهد.

جدول ۶: ضرایب همبستگی ساده بین سواد اطلاعاتی دانشجویان و میزان اضطراب کتابخانه‌ای آنان با میزان مهارت‌های استفاده از کامپیوتر و زبان انگلیسی

متغیرهای ملاک	میزان مهارت استفاده از کامپیوتر	میزان مهارت استفاده از زبان انگلیسی
متغیرهای پیش‌بین		
سطح سواد اطلاعاتی	۰/۴۶**	۰/۳۳**
میزان اضطراب کتابخانه‌ای	-۰/۲۳**	-۰/۱۱

** $p < 0/01$

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، در پاسخ به پرسش‌های چهارم و پنجم پژوهش بین سطح سواد اطلاعاتی با میزان مهارت‌های استفاده از کامپیوتر و همچنین با میزان مهارت‌های استفاده از زبان انگلیسی رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین میزان اضطراب کتابخانه‌ای با میزان مهارت‌های استفاده از کامپیوتر رابطه‌ی منفی معنی‌داری وجود دارد. درحالی که بین میزان اضطراب کتابخانه‌ای با میزان مهارت‌های استفاده از زبان انگلیسی آنان رابطه‌ی معناداری معنی‌داری وجود ندارد.

مقایسه دانشجویان از نظر سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای

برای پاسخ به سؤال ششم پژوهش مبنی بر مقایسه‌ی گروه‌های گوناگون از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیری (مانوا) و تک متغیری (آنوا) استفاده شده است. جدول ۷، میانگین، انحراف معیار، و نیز کمترین و بیشترین نمره‌های دانشجویان زن و مرد را در سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای نشان می‌دهد.

جدول ۷: مقایسه دانشجویان زن و مرد از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای

شاخص‌های آماری		میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
متغیر					
سطح سواد اطلاعاتی	زنان	۱۰۰/۱۷	۱۳/۱۰	۵۹	۱۳۱
	مردان	۱۰۰/۰۶	۱۱/۲۷	۷۲	۱۳۲
میزان اضطراب کتابخانه‌ای	زنان	۷۰/۳۳	۱۰/۶۵	۴۱	۱۰۳
	مردان	۶۷/۳۰	۱۰/۸۴	۳۶	۹۹

همان‌گونه که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره‌ی دانشجویان تحصیلات تکمیلی زن در سطح سواد اطلاعاتی به ترتیب ۱۰۰/۱۷ و ۱۳/۱۰ و در دانشجویان مرد به ترتیب ۱۰۰/۰۶ و ۱۱/۲۷ می‌باشد. همچنین، میانگین و انحراف معیار نمره‌ی دانشجویان زن در میزان اضطراب کتابخانه‌ای به ترتیب ۷۰/۳۳ و ۱۰/۶۵ و در دانشجویان مرد به ترتیب ۶۷/۳۰ و ۱۰/۸۴ می‌باشد.

نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری (مانوا) مربوط به مقایسه‌ی دانشجویان مرد و زن از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸: نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) مربوط به مقایسه‌ی دانشجویان مرد و زن از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای

شاخص آماری / آزمون‌ها	مقدار	نسبت F	df فرضیه	df خطا	سطح معنی‌داری
اثر پیلابی	۰/۰۳	۳/۷۳	۲	۲۶۶	۰/۰۴۷
لامبدای ویلکز	۰/۹۸۰	۳/۷۳	۲	۲۶۶	۰/۰۴۷
اثر هتلینگ	۰/۰۳۱	۳/۷۳	۲	۲۶۶	۰/۰۴۷
بزرگترین ریشه روی	۰/۰۳۱	۳/۷۳	۲	۲۶۶	۰/۰۴۷

همان‌گونه که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، می‌توان فرض متفاوت بودن میانگین‌های دانشجویان مرد و زن از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای، در سطح ۰/۰۵ را تأیید کرد. به این معنی که بین دانشجویان زن و مرد، از لحاظ دست‌کم یکی از متغیرهای وابسته (سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای) تفاوت معنی‌دار وجود دارد. جدول ۹ نتایج تحلیل واریانس تک متغیری (آنوا) مربوط به مقایسه‌ی دانشجویان مرد و زن از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای را نشان می‌دهد.

جدول ۹: نتایج تحلیل واریانس تک متغیری (آنوا) مربوط به مقایسه‌ی دانشجویان مرد و زن از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای

شاخص آماری / متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معنی‌داری
سطح سواد اطلاعاتی	۰/۷۸	۱	۰/۷۸	۰/۰۰۵	۰/۹۴
میزان اضطراب کتابخانه‌ای	۵۸۸/۲۹	۱	۵۸۸/۲۹	۵/۰۷	۰/۰۲

همان‌طور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، بین دانشجویان مرد و زن، از لحاظ سطح سواد اطلاعاتی تفاوت معنی‌دار وجود ندارد ($F=۰/۰۰۵$, $p<۰/۹۴$). ولی بین دانشجویان مرد و زن، از

لحاظ میزان اضطراب کتابخانه‌ای تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($F=5/07, p<0/02$). با توجه به میانگین‌های اضطراب کتابخانه‌ای زنان و مردان در جدول ۷، زنان با میانگین $70/33$ نسبت به مردان با میانگین $67/30$ ، دارای اضطراب کتابخانه‌ای بیشتری هستند. جدول ۱۰ میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری را در سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای نشان می‌دهد.

جدول ۱۰- میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری در سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای

متغیر	مقطع تحصیلی	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
سطح سواد اطلاعاتی	کارشناسی ارشد	۹۹/۳۹	۱۱/۸۵	۵۹	۱۳۲
	دکتری	۱۰۴/۶۹	۱۲/۰۹	۷۸	۱۲۹
میزان اضطراب کتابخانه‌ای	کارشناسی ارشد	۶۹/۴۷	۱۰/۷۱	۳۶	۱۰۳
	دکتری	۶۲/۰۶	۹/۶۰	۴۱	۸۱

همان‌گونه که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره‌ی دانشجویان کارشناسی ارشد در سطح سواد اطلاعاتی به ترتیب $99/39$ و $11/85$ و در دانشجویان دکتری به ترتیب $104/69$ و $12/09$ می‌باشد. همچنین، میانگین و انحراف معیار نمره‌ی دانشجویان کارشناسی ارشد در میزان اضطراب کتابخانه‌ای به ترتیب $69/47$ و $10/71$ و در دانشجویان دکتری به ترتیب $62/06$ و $9/60$ می‌باشد.

نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری (مانوا) مربوط به مقایسه‌ی دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای در جدول ۱۱ آمده است.

جدول ۱۱- نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) مربوط به مقایسه‌ی دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای

شاخص‌های آماری	مقدار	نسبت F	df فرضیه	df خطا	سطح معنی داری
آزمون‌ها					
اثر پیلایی	۰/۰۶۴	۹/۰۲	۲	۲۶۶	۰/۰۰۱
لامبدای ویلک	۰/۹۳۶	۹/۰۲	۲	۲۶۶	۰/۰۰۱
اثر هتلینگ	۰/۰۶۸	۹/۰۲	۲	۲۶۶	۰/۰۰۱
بزرگترین ریشه روی	۰/۰۶۸	۹/۰۲	۲	۲۶۶	۰/۰۰۱

همان‌گونه که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، می‌توان فرض متفاوت بودن میانگین‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای را در سطح ۰/۰۵ تأیید کرد. به این معنی که بین دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، از لحاظ دست‌کم یکی از متغیرهای وابسته (سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای) تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

جدول ۱۲ نتایج تحلیل واریانس تک متغیری (آنوا) مربوط به مقایسه دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای را نشان می‌دهد.

جدول ۱۲- نتایج تحلیل واریانس تک متغیری (آنوا) مربوط به مقایسه دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری از نظر سطح سواد اطلاعاتی و میزان اضطراب کتابخانه‌ای

شاخص‌های آماری	مجموع مجذورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F	سطح معنی داری
سطح سواد اطلاعاتی	۸۷۵/۷۷	۱	۸۷۵/۷۷	۶/۲۰	۰/۰۱
میزان اضطراب کتابخانه‌ای	۱۷۱۰/۷۴	۱	۱۷۱۰/۷۴	۱۵/۲۹	۰/۰۰۱

همان‌گونه که در جدول ۱۲ مشاهده می‌شود، بین دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، از لحاظ سطح سواد اطلاعاتی تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($F=۶/۲۰$ ، $p<۰/۰۱$). همچنین بین دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، از لحاظ میزان اضطراب کتابخانه‌ای تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($F=۱۵/۲۹$ ، $p<۰/۰۰۱$). با توجه به جدول ۱۰ و مقایسه میانگین‌های دو گروه، معلوم می‌شود که دانشجویان مقطع تحصیلی دکتری در مقایسه با دانشجویان مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد، از سطح سواد اطلاعاتی بالاتر و از اضطراب کتابخانه‌ای پائین‌تری برخوردار هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

در رابطه با سؤال اول پژوهش مبنی بر اینکه سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه شهید چمران به چه میزان است، تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که سطح سواد اطلاعاتی جامعه پژوهش بیشتر از حد "متوسط" می‌باشد. میانگین سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان جامعه پژوهش برابر ۱۰۰/۱ بود که از سطح میانگین فرض شده (۸۴) بیشتر است. ارزیابی در حد بالا از سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی توسط خود آنان، چندان غریب نیست، چرا که انسان‌ها ذاتاً این گرایش را دارند که خود را بهتر از آنچه که هستند بپندارند. پندپذیر و سهرابی (۱۳۸۹) نیز به نتایج مشابهی نظیر نتایج پژوهش حاضر دست یافتند. با توجه به اینکه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، تشکیل دهنده جامعه متخصص و پژوهشگر هستند و دارا بودن مهارت‌های سواد اطلاعاتی برای این قشر حائز اهمیت ویژه‌ای است، نتایج پژوهش حاضر رضایت‌بخش به نظر می‌رسد. همچنین، تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد میانگین سطح اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان جامعه برابر ۶۸/۴۸ می‌باشد که از سطح "متوسط" کمتر می‌باشد. اضطراب کتابخانه‌ای در سطح بالا در دانشجویان، به مثابه زنگ خطری برای مدیران و کارکنان کتابخانه‌ها تلقی می‌شود تا در صدد برطرف کردن عوامل ایجاد کننده‌ی این نوع اضطراب در بین مراجعان کتابخانه باشند. در پژوهش حاضر پایین بودن سطح اضطراب کتابخانه‌ای در بین دانشجویان جامعه مذکور نشانه‌ی راحتی و رضایتمندی دانشجویان است که برای مسئولین امتیازی مثبت محسوب می‌شود. یافته‌های پژوهش جوکار و طاهریان (۱۳۸۷) نشان داد که حدود ۲۶/۷ درصد دارای اضطراب بالا و شدید بوده‌اند. در پاسخ به پرسش سوم پژوهش، بررسی رابطه میان میزان اضطراب کتابخانه‌ای و سطح سواد اطلاعاتی، نتایج پژوهش نشان داد میان اضطراب کتابخانه‌ای و سواد اطلاعاتی دانشجویان رابطه‌ی منفی و معنی‌دار

وجود دارد. بنابراین هرچه میزان اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجو افزایش یابد، سطح مهارت‌های سواد اطلاعاتی او کاهش می‌یابد. یعنی هرچه دانشجویان احساسات و حالات بهتری نسبت به کتابخانه، محیط و کارکنان آن داشته باشند، بهتر می‌توانند نیازهای اطلاعاتی خود را برآورده کنند. چنانچه دانشجویی دچار اضطراب کتابخانه‌ای باشد، اغلب در طی فرآیند تحقیق و جستجوی اطلاعات مایوس شده و انگیزه خود را برای استفاده از کتابخانه از دست خواهد داد.

در پاسخ به پرسش چهارم نتایج پژوهش حاضر، رابطه بین سطح سواد اطلاعاتی و میزان مهارت استفاده از کامپیوتر را، رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار نشان داد. نتایج بدست آمده چندان دور از انتظار نبود، زیرا سواد کامپیوتری باعث افزایش مهارت جستجوی اطلاعات و توانایی‌های یادگیری مستقل می‌شود. بین سطح سواد اطلاعاتی و میزان آشنایی با زبان انگلیسی نیز رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار وجود دارد. بنابراین آشنایی هرچه بیشتر با زبان انگلیسی به بالا رفتن سطح مهارت‌های سواد اطلاعاتی کمک شایانی خواهد کرد. در بررسی و مقایسه پژوهش‌های پیشین رضوان، کویکی و بیگدلی (۱۳۸۸) نشان دادند ۹۲/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان میزان آشنایی خود را با زبان انگلیسی در حد "متوسط" و پایین‌تر از حد متوسط توصیف کرده‌اند.

از سوی دیگر، تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر نشان داد بین میزان اضطراب کتابخانه‌ای با میزان مهارت در زبان انگلیسی رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد. به عبارتی نداشتن مهارت لازم در زبان انگلیسی در جامعه پژوهش حاضر تأثیری بر میزان اضطراب کتابخانه‌ای ندارد. در حالی که نتایج مطالعه‌ی جیائو، آنوگبوزی و لیختن اشتاین (۱۹۹۶) نشان دادند که افرادی که زبان انگلیسی، زبان مادری آنها نیست بیشترین سطح اضطراب کتابخانه‌ای را تجربه می‌کنند. همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین میزان اضطراب کتابخانه‌ای و میزان مهارت در استفاده از کامپیوتر، رابطه‌ای منفی و معنی‌دار وجود دارد. به نظر می‌رسد با ورود فناوری‌های نوین به محیط کتابخانه‌ها مانند کامپیوترها، دارا بودن مهارت‌های کامپیوتری باعث شده‌است میزان اضطراب کتابخانه‌ای در دانشجویان کاهش یابد.

در پاسخ به پرسش ششم، طبق یافته‌های پژوهش حاضر بین میزان سواد اطلاعاتی در زنان و مردان اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد. با توجه به این که دلیل روشنی برای این مورد دیده نمی‌شود، برای اطمینان از درستی این نتیجه لازم است که پژوهش‌های دیگری به شیوه‌هایی غیر از

خوداظهاری انجام پذیرد. قاسمی (۱۳۸۵) نشان داد بین نظر دانشجویان زن و مرد درباره‌ی سواد اطلاعاتی خود تفاوت معنی‌داری وجود داشته و نمره‌ی سواد اطلاعاتی دانشجویان زن بیشتر بود. اما در عین حال نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین اضطراب کتابخانه‌ای در زنان و مردان تفاوت معنی‌دار وجود داشته و زنان بیشتر از مردان دچار اضطراب هستند. مرور پیشینه‌ی پژوهش نشان داد در مواردی که رابطه بین متغیر اضطراب کتابخانه‌ای و جنسیت سنجیده شده است به جز تعدادی اندک، یا بین این دو گروه اختلاف معنی‌داری وجود نداشته است یا مردان به صورت معنی‌داری اضطراب بیشتری نسبت به زنان داشته‌اند. مانند تحقیقات جیائو، آنوگوزی و لیختن اشتاین (۱۹۹۶)، جوکار و طاهریان (۱۳۸۷) و حریری و نعمتی (۱۳۸۸).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد دانشجویان دکتری نسبت به دانشجویان کارشناسی ارشد، ارزیابی بالاتری از سطح سواد اطلاعاتی خود دارند و تفاوت آنان از این نظر با دانشجویان دوره‌ی کارشناسی ارشد، بامعناست. میانگین نمره کسب شده توسط دانشجویان دکتری به روشنی در حد بالاتری قرار دارد. این تفاوت را می‌توان اینگونه توجیه نمود که دوره‌های تحصیلات تکمیلی، دوره‌ی آغاز به پژوهش بوده و طبیعی است که از دانشجویان در این مقاطع انتظار می‌رود به مهارت‌های پژوهش مجهز باشند. بدیهی است که هر قدر از زمان ورود فرد به این دوره‌ها مدت بیشتری گذشته باشد انتظار می‌رود که وی از قابلیت‌های بالاتری در اطلاع‌یابی و به‌استفاده از اطلاعات برخوردار باشد. قاسمی (۱۳۸۵) نیز به نتایج مشابهی دست یافت.

در مورد مقایسه میزان اضطراب بین دو مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکترا، همانطور که نتایج نشان داد، میزان اضطراب در مقطع کارشناسی ارشد به طور معنی‌داری بیشتر از مقطع دکترا بوده است. همانطور که انتظار می‌رفت به نظر می‌رسد در مقطع دکترا به دلیل اعتماد به‌نفس و مراجعات بیشتر و در نتیجه آشنایی و آگاهی بیشتر دانشجویان نسبت به کتابخانه و استفاده از آن، میزان اضطراب کاهش یابد. بخشی از نتایج پژوهش جوکار و طاهریان (۱۳۸۷) نشان داد، میزان اضطراب دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد نسبت به مقطع کارشناسی، افزایش معنی‌داری داشته است. حریری و نعمتی لقمجانی (۱۳۸۸) نیز نشان دادند اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان کارشناسی ارشد بیش از دانشجویان کارشناسی بود، اما این تفاوت معنی‌دار نبود.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- لازم است توسط مسئولین کتابخانه‌های دانشگاه شهید چمران کوشش‌هایی در جهت رفع محدودیت‌های استفاده از کتابخانه صورت گیرد. همچنین، اقداماتی به عمل آید نظیر آموزش نحوه استفاده از تجهیزات کتابخانه و ارائه دستورالعمل‌های لازم در این زمینه، نصب راهنماهای آموزشی لازم در کتابخانه، برگزاری دوره‌های آموزشی و غیره.
- ۲- دوره‌های آموزشی برای کارکنان کتابخانه‌ها برای کسب مهارت‌های ارتباطی و فراگیری اخلاق حرفه‌ای برگزار شود تا به بهترین نحو با مراجعان تماس داشته و ضمن کاهش اضطراب مراجعین نیازهای آنان را برآورده سازند.
- ۳- لازم است از طرف کتابخانه‌ها تمهیداتی اتخاذ شود تا دانشجویان، اعضای هیأت علمی و کتابداران با پدیده اضطراب کتابخانه‌ای آشنا شده و از اهمیت نقش آن در استفاده بهینه از کتابخانه و خدمات آن مطلع شوند. برای این منظور می‌توان از شیوه‌هایی مانند برگزاری سخنرانی، کارگاه و تهیه و توزیع بروشور و قراردادن مطالب آموزشی روی وب سایت کتابخانه‌ها استفاده نمود.
- ۴- لازم است مسئولان ذیربط دانشگاه، جهت ارتقاء سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان و ارتقاء کسبیت پژوهشی آنان، برگزاری کارگاه‌های الزامی آموزش روش پژوهش، مهارت‌های جست‌وجو، گردآوری و ارزیابی اطلاعات و شیوه‌های استناددهی و مأخذ نویسی را در دستور کار خود قرار دهند.

فهرست منابع

- پندپذیر، معصومه؛ چشمه سهرابی، مظفر (۱۳۸۹). بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بر اساس مدل شش مهارت بزرگ آیزنبرگ و برکویتز. *فصلنامه تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۶(۲): ۱۱۵-۱۳۷.
- رضوان، آذین؛ کوکبی، مرتضی؛ بیگدلی، زاهد (۱۳۸۸). بررسی میزان سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان به منظور شناسایی نقاط قوت یا ضعف احتمالی آنها در این زمینه. *پیام کتابخانه*، ۱۵(۳): ۳۷-۹.

جوکار، عبدالرسول؛ طاهریان، آمنه‌السادات (۱۳۸۷). بررسی و مقایسه میزان اضطراب کتابخانه‌ای دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز بر اساس اضطراب کتابخانه‌ای باستیک. *پژوهش‌های تربیتی و روانشناسی*، ۴(۱): ۱۵۸-۱۳۵.

حریری، نجلا؛ نعمتی لقمجانی، سمیه (۱۳۸۸). سنجش اضطراب کتابخانه‌ای در بین دانشجویان مطالعه موردی: دانشکده علوم توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران. *دانش‌شناسی*، ۲(۷): ۵۲-۳۹.

قاسمی، علی حسین (۱۳۸۳). ضرورت و چگونگی آموزش سواد اطلاعاتی در توسعه و تقویت آموزش عالی. در: رحمت الله فتاحی و محمد حسین دیانی (ویراستاران)، *مجموعه مقالات سمینار آموزش استفاده‌کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها، مراکز اطلاع‌رسانی و موزه‌ها*، ۱ و ۲ خرداد ۱۳۸۳. مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی. صص. ۱۵۳-۱۷۸.

قاسمی، علی حسین (۱۳۸۵). *بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و انطباق آن با استانداردهای سواد اطلاعاتی ACRL و چهار سند ملی*. پایان‌نامه دکتری رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه فردوسی مشهد.

Battle, J. C. (2004). *The effect of information literacy instruction on library anxiety among international students*. Doctoral Dissertation (Information science). University of North Texas.

Bostick, S. L. (1992). *The development and validation of the library anxiety scale*. Doctoral dissertation, Wayne State University, Detroit MI.

Jiao, Q. G., & Onwuegbuzie, A. J. (1999). Is library anxiety important? *Library Review*, 48(5 & 6), 278-282.

Mellon, C. A. (1986). Library Anxiety: A grounded theory and its development. *College & Research Libraries*, 47, 160-165.

Jiao, Q. G, Onwuegbuzie, A. J., & Lichtenstein, A. A. (1996). Library anxiety: Characteristics of at-risk college students. *Library and Information Science Research*, 23(3), 277-291.

Korobili, S., Malliari, A., & Christodoulou (2009). Assessing information literacy skills in the Technological Education Institute of Thessaloniki, Greece. *Reference Services Review*, 37(3), 340-354.

-
- Perrin, C., Hossain, D. & Cumming, K. (2008). Nursing students' information literacy skills prior to and after information literacy instruction. In: D. Orr, P.A. Danaher, G. Danaher & R.E. Harreveld (Eds.), *Lifelong Learning: reflecting on successes and framing futures*. Keynote and refereed papers from the 5th International Lifelong Learning Conference (pp. 311-316). Rockhampton: Central Queensland University Press.